

C door het jaar 23

M. Assumpta

4 september 2022

Eerste lezing (Wijsh. 9, 13-18b)

Uit het boek Wijsheid

Welke mens kan Gods plannen kennen?

Wie kan vermoeden wat Hij op het oog heeft?

Het verstand van mensen schiet daarvoor tekort.

Nooit zijn we zeker over onze toekomst.

Ons lichaam, dat sterfelijk is, legt grenzen op aan onze ziel;

onze aardse tent beperkt onze geest.

Zelfs van wat er op aarde gebeurt

doorzien we nauwelijks de betekenis.

En de zin van voor de hand liggende zaken ontdekken we niet altijd.

Hoe zouden we dan inzicht hebben in wat van de hemel is?

En toch, God, laat Jij ons delen in jouw plannen.

Maar dat is maar mogelijk omdat Jij zelf ons de wijsheid hebt gegeven,

omdat Jij ons vanuit de hemel met jouw Geest hebt gesterkt.

Zo werd de weg gewezen aan wie op aarde wonen,

zo konden de mensen leren, wat Jij verlangt.

Ja, het is door jouw Wijsheid dat wij toekomst kunnen vinden.

Tweede lezing (Filém., 9b-10. 12-17)

Uit de brief van de apostel Paulus aan Filémon

Filemon, beste vriend,

Ik ben het, Paulus, een oude man.

Het is vanuit de gevangenis dat ik je schrijf.

Ze hebben me opgesloten

omdat ik getuig van Jezus Christus.

Ik zou je iets willen vragen in verband met Onesimus,

de slaaf, die van jou is weggelopen.

Ik heb hem tijdens mijn opsluiting leren kennen.

Hij heeft zich bekeerd, en is christen geworden.

Ik stuur hem nu naar jou, zijn meester, terug.

Maar weet dat hij ondertussen een bijzondere plaats in mijn hart heeft ingenomen.

Eigenlijk had ik hem graag hier gehouden,

zodat hij voor mij kon zorgen

gedurende mijn gevangenschap voor het evangelie.
Maar dat wil ik niet doen, zonder dat jij ermee akkoord gaat.
Jouw goedheid tegenover mij moet spontaan zijn, niet afgedwongen.
Misschien is hij wel bij jou weggegaan,
opdat je hem terug zou krijgen niet meer als jouw slaaf,
maar als een geliefde broer?
Voor mij is hij alleszins als mens en als christen een broer geworden.
Zou hij dat voortaan dan ook niet voor jou kunnen zijn?
Daarom vraag ik je: ontvang hem hartelijk, net zoals je mij zou ontvangen.

Evangelie (Lc., 14. 25-33)

Uit het heilig evangelie van onze heer Jezus Christus volgens Lucas

Grote massa's mensen trokken met Jezus mee.
Op een dag zegde hij tot hen:
' Als jullie niet bereid zijn afstand te nemen van jullie vader en moeder,
van jullie vrouw en kinderen, van jullie broers en zusters,
dan kunnen jullie niet mijn leerlingen zijn.
Je moet zelfs je eigen leven laten varen.
En jullie zullen bereid moeten zijn lijden te verdragen.

Daar moet je vanaf het begin van uitgaan,
zoals het gaat met iemand die een toren wil bouwen.
Zo iemand gaat er eerst eens voor zitten
om te berekenen hoeveel het zal kosten,
en of hij wel de middelen heeft om het werk af te maken.
Want hij zou zich belachelijk maken,
als hij de fundamenten zou leggen,
en daarna de bouw niet zou kunnen afmaken.
De mensen zouden zeggen: 'Kijk die eens:
hij begon te bouwen, maar kon het niet afmaken.'

Of zoals een koning, die aangevallen wordt door een andere koning.
Hij gaat ook vooraf overleggen of hij wel sterk genoeg is om zich met de wapens te verdedigen,
of het zin heeft met zijn tienduizend man te vechten,
tegen de andere, die over twintigduizend man beschikt.
Wellicht besluit hij dat het beter is een gezantschap te sturen
om over vrede te onderhandelen,
terwijl de andere nog ver weg is.

Weet dat ook jullie moeten beseffen

dat jullie alleen maar mijn leerlingen kunnen zijn,
als jullie afstand kunnen doen van alles wat jullie bezitten.

Homilie

B en Z,

In meerdere parochies beperkt men zich in de zondagsmis tot twee lezingen, meestal de eerste uit het oude testament, en dan uiteraard het evangelie.

Dat is wel jammer, want dan komt de apostel Paulus nooit aan het woord.

Nochtans is hij de oudste rechtstreekse getuige van de oorsprong van het christendom. Hij heeft het meegemaakt, weliswaar eerst als fervente bestrijder van de volgelingen van Jezus, maar later als de vurigste getuige.

Wie de evangelies schreven daarentegen, waren geen rechtstreekse getuigen. Zij hebben samenvattingen gemaakt van wat toen ongeordend over de figuur Jezus van Nazareth werd doorverteld. De evangelies dateren trouwens van na het jaar 60, nadat Paulus reeds de marteldood was gestorven.

Hoe het er in de eerste jaren van het christendom aan toe ging, is nergens duidelijker te ontdekken dan in de brieven, die Paulus aan de eerste christen gemeenten heeft geschreven.

Het zijn getuigenissen van iemand die er middenin stond. Ze hebben het over wat aan de orde was in de verschillende kerkgemeenschappen. En Paulus ging daarbij geen enkel probleem uit de weg.

Uit die brieven komt dan ook een heel realistisch beeld naar voor, geen geïdealiseerde constructie.

En het is boeiend om merken dat de kerk toen al, in zijn allereerste jaren te maken had met al te menselijke kanten, die we ook nu in onze tijd nog kunnen herkennen, omdat ze van alle tijden zijn.

Er waren toen ook al ruzies en partijschappen, tweespalt en ontucht, hoogmoed en bedrog.

En de discussies tussen progressieven en conservatieven kenden ook toen reeds hun onderwerpen: telt de wet van Mozes nog voor de christenen of niet? Moet de besnijdenis behouden blijven? Kunnen niet joden gedoopt worden? Mag er varkensvlees gegeten worden of niet?

Het waren allemaal onderwerpen die spanning en tweestrijd uitlokten.

En via zijn brieven probeerde Paulus te bemiddelen en nieuwe wegen uit te tekenen.

Vandaag hoorden we een uittreksel uit een heel bijzonder en sympathiek briefje van Paulus, de brief aan Filemon.

Ik zeg 'briefje' want het is de kortste van allemaal, slechts één hoofdstuk van amper 23 verzen. Het komt dan ook slechts één keer om de drie jaar voor in de liturgie.

Maar het schetst ons een beeld van een belangrijke maatschappelijke realiteit. En hoe Paulus daarin een menselijke, christelijke benadering wist in te brengen. De realiteit namelijk van de slavernij.

Wat is de achtergrond van die brief?

Filemon was een vooraanstaand christen uit Kolosse. Hij moet welstellend zijn geweest want hij had slaven. Op een bepaald moment had één van die slaven, een zekere Onesimus, hem bestolen.

Om aan een straf te ontsnappen was hij weggevlucht om aan Paulus, die in de gevangenis

zat, te vragen hem te beschermen. Paulus kon hem tot het christendom bekeren en stuurde hem naar Filemon terug.

Boeiend om zien hoe Paulus op Filemon inpraat. Want die had het recht aan zijn kant. Slaven die wegliepen verdienden een zware straf. En Paulus kon Onesimus ook niet bij zich houden, want zou diefstal zijn tegenover Filemon, die hem als zijn eigendom beschouwde. En hier komt de diplomaat in Paulus naar boven. 'Ik wil je niet forceren' zegt hij tot Filemon 'je doet maar wat je wil, het is je recht, maar weet dat ik hem bijzonder sympathiek vind, ik had hem graag hier gehouden om voor mij te zorgen, maar ik wil je dat niet aandoen. Daarbij: je weet toch dat Jezus ons gezegd heeft dat christenen broers en zusters zijn van mekaar. Zou je hem dan ook niet beter als een broer beschouwen, nu hij gedoopt is? En als dat allemaal niet zou helpen, speelt Paulus nog op het gemoed van Filemon: doe het voor mij; ontvang hem zoals je mij zou ontvangen.'

Voor zoveel overredingskracht zal Filemon wellicht gezwicht zijn.

B en Z,

Dit briefje lijkt een anekdote te zijn uit de begintijd van het christendom, met weinig diepere inhoud. Maar dat is niet zo. Ook inhoudelijk valt eruit te leren.

Vooreerst stelt Paulus dat volgens Jezus alle mensen kinderen zijn van de ene God, broers en zussen van mekaar: geen jood of Griek, geen man of vrouw, geen slaaf of vrije. In die tijd dat mensen tot slaaf maken, en vrouwen uitsluiten normaal was, moet dat behoorlijk tegen de haren hebben gestreken.

Daarbij doet Paulus niet alleen beroep op begrip bij Filemon, hij vraagt hem ook om effectief Onesimus respectvol te behandelen. Christen zijn ben je niet nu en dan, je bent het ten volle of je bent het niet. Het geloof zonder daden is waardeloos.

En tenslotte: Filemon had het recht Onesimus te straffen. De wet stond het hem toe. Maar als christen laat je je leiden door het gebod van de liefde. En dat opent andere perspectieven.

Ik denk dat wij dit ook mogen betrekken op de zorg voor de schepping, waarvoor de paus ons gebed vraagt:

- Wij zijn allen kinderen van God, en onze aarde is het gemeenschappelijk huis dat hij ons allen ter beschikking stelt. Iedereen moet er zich thuis kunnen voelen.
- Christen zijn is niet alleen om het milieu bekommerd zijn, maar is ook er iets aan doen.
- En we moeten niet wachten tot er wetten zijn die ons verplichten. Uit liefde voor de medemensen, en hen die na ons komen moeten we zorgen voor een gezond en veilig milieu.

Pierre Breyne

Wie wil reageren op deze homilie, kan dit doen via e-mail: pierre.breyne@outlook.com En daar krijg je een antwoord op

